

DECIZIE

de inadmisibilitate a sesizării nr.48g/2018 privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 364¹ din Codul de procedură penală (judecata în baza
probelor administrate în faza de urmărire penală)

nr. 40 din 08.05.2018

Monitorul Oficial nr.256-265/115 din 13.07.2018

* * *

Curtea Constituțională, judecând în componența:
Dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
Dlui Aurel BĂIEȘU,
Dlui Igor DOLEA,
Dlui Victor POPA,
Dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *grefier*,
Având în vedere sesizarea depusă la 2 mai 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 8 mai 2018 în camera de consiliu,
Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 364¹ din Codul de procedură penală, ridicată de către domnul avocat Iurie Bargan, în dosarul nr.1-96/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională, la 2 mai 2018, de către doamna judecător Maria Frunze de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, în baza articolului 135 alin.(1) literele a) și g) din [Constituție](#), așa cum a fost interpretat acesta prin [Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016](#).

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, se află cauza penală de învinuire a domnilor Mihail Bocan, Nicolai Bolondău, Ivan Bolondău, Alexandru Cibric, Alexandru Cojocari, Igor Popînin și Alexandru Spian de comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 248 alin.(5) literele b) și d) din Codul penal, normă care stabilește răspunderea penală pentru contrabandă.

4. În cadrul ședinței de judecată, domnii Mihail Bocan, Nicolai Bolondău și Ivan Bolondău au înaintat cereri în baza articolului 364¹ din Codul de procedură penală, prin care au recunoscut comiterea faptelor menționate în rechizitoriu și au solicitat judecarea în baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

5. Totodată, pe 23 aprilie 2018, în cadrul ședinței de judecată, domnul avocat Iurie Bargan (apărătorul domnilor Igor Popînin și Alexandru Spian) a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 364¹ din Codul de procedură penală, care reglementează judecata în baza probelor administrate la faza de urmărire penală.

6. Prin încheierea din aceeași dată, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a dispus trimiterea

excepției de neconstituționalitate la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„[...]”

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu. [...]”

8. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală sunt următoarele:

Articolul 364¹

Judecata pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală

„(1) Până la începerea cercetării judecătorești, inculpatul poate declara, personal prin înscris autentic, că recunoaște săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și solicită ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

(2) Judecata nu poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, decât dacă inculpatul declară că recunoaște în totalitate faptele indicate în rechizitoriu și nu solicită administrarea de noi probe.

(3) În cadrul ședinței preliminare sau până la începerea cercetării judecătorești, instanța îl întreabă pe inculpat dacă solicită ca judecata să aibă loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, pe care le cunoaște și asupra cărora nu are obiecții, apoi acordă cuvântul procurorului, părții vătămate și celorlalte părți asupra cererii formulate.

(4) Instanța de judecată admite, prin încheiere, cererea dacă din probele administrate rezultă că faptele inculpatului sunt stabilite și dacă sunt suficiente date cu privire la persoana sa pentru a permite stabilirea unei pedepse și procedează la audierea inculpatului potrivit regulilor de audiere a martorului.

(5) În caz de admitere a cererii, președintele explică persoanei vătămate dreptul de a deveni parte civilă și întreabă partea civilă, partea civilmente responsabilă dacă propun administrarea de probe, după care instanța procedează la dezbateri judiciare. Dezbaterile judiciare se compun din discursurile procurorului, apărătorului și inculpatului, care pot lua încă o dată cuvântul în formă de replică.

(6) În caz de admitere a cererii privind judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, sentința se adoptă în condițiile prevăzute de prezentul cod, cu derogările din prezentul articol.

(7) În caz de soluționare a cauzei prin aplicarea prevederilor alin.(1), dispozițiile art.382-398 se

aplică în mod corespunzător. Partea introductivă a sentinței conține, pe lângă datele expuse la art.393, mențiunea despre judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

(8) Inculpatul care a recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și a solicitat ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală beneficiază de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu închisoare, cu muncă neremunerată în folosul comunității și de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu amendă. Dacă pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață, se aplică pedeapsa închisorii de 30 de ani.

(9) În caz de respingere a cererii, instanța dispune judecarea cauzei în procedură generală.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul a invocat că dispozițiile articolului 364¹ din Codul de procedură penală – i.e. cele care îi acordă instanței de judecată posibilitatea de a respinge cererea prin care se solicită judecarea în baza probelor administrate în faza de urmărire penală – sunt imprevizibile. În opinia sa, legea nu prevede condițiile în baza cărora instanța de judecată ar putea respinge cererea în discuție, competența acordată acesteia putându-se transforma într-un abuz de necenzurat.

10. Totodată, autorul excepției de neconstituționalitate susține că se încalcă principiul egalității, principiul prezumției nevinovăției și dreptul la apărare, în situația în care unele persoane ar solicita judecarea cauzei în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, iar altele nu.

11. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate contravin articolelor 16 alin.(2), 21 și 26 din [Constituție](#).

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit.a) din [Constituție](#), controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către domnul avocat Iurie Bargan, în dosarul nr.1-96/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru. Astfel, sesizarea în discuție este formulată de către subiectul abilitat cu acest drept, în baza articolului 135 alin.(1) literele a) și g) din [Constituție](#), așa cum a fost interpretat acesta prin [Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016](#).

15. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile articolului 364¹ din Codul de procedură penală, care stabilesc regulile de judecare a cauzei în baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

16. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, dispozițiile contestate sunt imprevizibile și contravin articolelor 16 („Egalitatea”), 21 („Prezumția nevinovăției”) și 26 („Dreptul la apărare”) din [Constituție](#).

17. Cu titlu preliminar, Curtea reamintește că articolul 364¹ din Codul de procedură penală a mai fost supus controlului de constituționalitate. În acest sens, a fost pronunțată [Hotărârea nr.9 din 9 martie 2017](#), prin care s-a constatat constituționalitatea articolului în discuție.

18. De principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate din perspectiva altor critici de neconstituționalitate.

19. Curtea observă că în sesizare se invocă și alte argumente, prin urmare, aceasta conține elemente noi. Așadar, instanța de judecată a procedat corect atunci când a sesizat Curtea în vederea examinării excepției de neconstituționalitate.

20. Cu privire la pretinsa imprevizibilitate a dispozițiilor articolului 364¹ din Codul de procedură penală, i.e. alineatul (9) al acestui articol, care îi acordă instanței de judecată posibilitatea de a respinge cererea prin care se solicită ca judecata să se facă în baza probelor administrate la faza de urmărire penală și de a dispune judecarea cauzei în procedură obișnuită, Curtea observă că legea nu-i conferă

instanței o putere discreționară nelimitată, așa cum susține autorul excepției.

21. Potrivit articolului 364¹ alin.(1) din Codul de procedură penală, instanța poate dispune judecarea cauzelor penale în baza probelor administrate în faza de urmărire penală în cazul în care, până la începerea cercetării judecătorești, inculpatul declară personal, prin înscris autentic, că recunoaște comiterea faptelor indicate în rechizitoriu.

22. În acest sens, judecătorul cauzei nu poate fi obligat să pronunțe o soluție în funcție de acceptarea vinovăției de către inculpat. Acestuia îi revine sarcina să se asigure că persoana în discuție și-a asumat în mod liber calitatea de autor al faptelor și să verifice realitatea acestora. Judecătorul nu trebuie să verifice doar existența consimțământului persoanei, ci și onestitatea acesteia. De asemenea, instanței de judecată îi revine sarcina încadrării juridice a faptelor și nu este obligată să adopte încadrarea dată de către procuror (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Aksu v. Turcia* [MC], 15 martie 2012, §43, și *Döner și alții v. Turcia*, 7 martie 2017, §79).

23. Totodată, în conformitate cu alineatul (4) al aceluiași articol, instanța de judecată este obligată să examineze dosarul în baza acestei proceduri doar dacă: 1) din probele administrate rezultă că sunt stabilite faptele inculpatului și 2) există date suficiente cu privire la persoana sa pentru a se permite stabilirea unei pedepse.

24. Prin urmare, în ipoteza în care nu sunt întrunite condițiile pentru dispunerea judecării cauzei în conformitate cu procedura prevăzută de articolul 364¹ din Codul de procedură penală, judecătorul va respinge cererea inculpatului de judecare a cauzei în procedură simplificată.

25. Curtea a subliniat în jurisprudența sa că atunci când există dubii cu privire la vinovăția inculpatului sau în cazul unei recunoașteri parțiale a situației de fapt, ori chiar în cazul unei recunoașteri totale a faptelor imputate, când nu este convins în privința împrejurărilor de fapt ale cauzei și consideră că judecata nu poate avea loc numai în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, judecătorul trebuie să respingă cererea inculpatului de judecare a cauzei în procedură simplificată ([HCC nr.9 din 9 martie 2017](#), §50).

26. Curtea constată că marja de discreție pe care o are judecătorul atunci când poate respinge cererea formulată este delimitată de criterii obiective și rezonabile, care rezultă din analiza deplină a articolului 364¹ din Codul de procedură penală.

27. Posibilitatea judecătorului de a respinge cererea de judecare a cauzei potrivit procedurii simplificate constituie o garanție a dreptului la un proces echitabil, prevăzut de articolul 20 din [Constituție](#) și de articolul 6 din Convenția Europeană.

28. Mai mult, sentința adoptată de prima instanță după judecarea în procedură simplificată poate fi supusă căilor de atac. Astfel, instanțele ierarhic superioare sunt obligate să verifice și corectitudinea dispunerii judecării cauzei în conformitate cu articolul 364¹ din Codul de procedură penală, putând remedia orice pretins „abuz” al instanței de fond.

29. Prin urmare, Curtea constată caracterul nefondat al criticii autorului excepției de neconstituționalitate privind lipsa de previzibilitate a articolului 364¹ alin.(9) din Codul de procedură penală.

30. Cu privire la pretinsa neconformitate a prevederilor contestate cu principiul egalității, Curtea reține că acest principiu este încălcat atunci când se aplică un tratament diferențiat în situații similare, fără să existe o justificare obiectivă și rezonabilă. În același context, și Curtea Europeană a subliniat în jurisprudența sa că tratamentul diferențiat echivalează cu o discriminare dacă nu are la bază o justificare obiectivă și rezonabilă (*Sejdić și Finci v. Bosnia și Herțegovina* [MC], 22 decembrie 2009, §42; *Stummer v. Austria* [MC], 7 iulie 2011, §87; *Khamtokhu și Aksenchik v. Rusia* [MC], 24 ianuarie 2017, §64).

31. Curtea reține că, potrivit articolului 73 alin.(3) lit.n) din [Constituție](#), Parlamentul are competența exclusivă de a reglementa prin lege organică infracțiunile, pedepsele și regimul executării acestora. În virtutea acestei prevederi constituționale, legislatorul este liber să aprecieze, pe lângă pericolul social, în funcție de care urmează să stabilească natura juridică a faptei incriminate, și condițiile răspunderii juridice pentru această faptă. Reglementarea unui regim sancționator inclusiv în funcție de atitudinea acuzatului reprezintă expresia principiului egalității în fața legii, care impune în aceleași situații juridice să se aplice același regim și aplicarea unui regim diferit în situații juridice diferite.

32. În acest sens, persoanele judecate în baza probelor administrate la faza de urmărire penală nu se află în situații comparabile cu persoanele care nu au optat pentru o asemenea procedură.

33. Prin urmare, dispozițiile articolului 364¹ din Codul de procedură penală nu contravin principiului egalității în drepturi.

34. Cu privire la pretinsa încălcare a articolului 21 din [Constituție](#), care garantează principiul prezumției nevinovăției, Curtea relevă că acest principiu presupune, prin definiție, că orice persoană este prezumată nevinovată atât timp cât vinovăția sa nu este stabilită în conformitate cu legea. Privită ca o garanție procedurală în contextul unui proces penal, prezumția de nevinovăție impune exigențe în privința sarcinii probei (*Barberà, Messegué și Jabardo v. Spania*, 6 decembrie 1988, §77; *Telfner v. Austria*, 20 martie 2001, §15), a prezumțiilor legale de fapt și de drept (*Salabiaku v. Franța*, 7 octombrie 1988, §28; *Radio France și alții v. Franța*, 30 martie 2004, §24), a dreptului de a nu se autoincrimina (*Saunders v. Marea Britanie*, 17 decembrie 1996, §68; *Heaney și McGuinness v. Irlanda*, 21 decembrie 2000, §40) și a afirmațiilor premature din partea instanței de judecată sau din partea altor funcționari publici, cu privire la vinovăția inculpatului (*Allenet de Ribemont v. Franța*, 10 februarie 1995, §35-36; *Nešćák v. Slovacia*, 27 februarie 2007, §88).

35. În prezenta cauză, autorul excepției de neconstituționalitate susține că sunt încălcate principiul prezumției nevinovăției și dreptul la apărare în situația în care unele persoane solicită judecarea cauzei în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, iar altele nu. Acest argument nu poate fi reținut, pentru că persoana beneficiază de prezumția de nevinovăție atât timp cât vinovăția sa nu este stabilită „dincolo de orice îndoială rezonabilă” (*Boicenco v. Republica Moldova*, 11 iulie 2006, §104; *Hassan v. Marea Britanie* [MC], 16 septembrie 2014, §48; *Blokhin v. Rusia* [MC], 23 martie 2016, §139).

36. Chiar în ipoteza în care s-a dispus judecarea cauzei în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, însă ca urmare a analizei probelor prezentate se ajunge la concluzia că făptuitorul nu este vinovat de cele imputate, judecătorul nu va putea pronunța o sentință de condamnare. Altfel spus, simplul fapt al recunoașterii vinovăției și al dispunerii judecării cauzei conform articolului 364¹ din Codul de procedură penală nu echivalează cu pronunțarea unei sentințe de condamnare. Din contra, dacă instanța de judecată va constata în cadrul examinării conform procedurii simplificate, după audierea inculpatului și/sau în timpul dezbaterilor, că au apărut circumstanțe care exclud aplicarea dispozițiilor articolului 364¹ din Codul de procedură penală, ea trebuie să reia cercetarea judecătorească sau să dispună judecarea cauzei în procedura obișnuită, putând adopta o sentință de achitare.

37. Totodată, Curtea reține că, atunci când unele persoane au ales ca judecarea cauzei să se facă în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, iar altele nu, instanța de judecată trebuie să disjunga cauza penală, iar numele acestora nu vor fi incluse în sentință. Inclusiv din acest motiv, nu se poate pretinde că este încălcat principiul prezumției nevinovăției în această ipoteză.

38. Mai mult, principiul prezumției nevinovăției nu este încălcat nici în situația în care în cauza penală disjunsă vor fi chemate să dea declarații persoanele care au fost judecate în procedura simplificată. Declarațiile acestor persoane nu pot avea valoare probantă prestabilită, acestea trebuind apreciate în coroborare cu alte probe. Respectarea standardelor articolului 21 din [Constituție](#) constituie o obligație a instanței de judecată.

39. În fine, Curtea nu poate vedea cum dispozițiile contestate ar încălca articolul 26 din [Constituție](#), care garantează dreptul la apărare. Persoanele care au solicitat judecarea cauzei în baza procedurii simplificate beneficiază de acest drept în continuare, cu anumite excepții.

40. În acest sens, Curtea Europeană a afirmat, în jurisprudența sa, că atunci când este înaintată o acuzație penală împotriva inculpatului printr-o procedură prescurtată sau accelerată, acest fapt presupune renunțarea la o serie de drepturi procedurale. Acest fapt nu poate constitui o problemă în sine, deoarece nici litera, nici spiritul articolului 6 din Convenția Europeană nu împiedică o persoană să renunțe la aceste garanții din proprie voință (*Scoppola v. Italia (nr.2)* [MC], 17 septembrie 2009, §135).

41. Totuși, Curtea Europeană a subliniat că, pentru a fi considerată eficientă în sensul Convenției, renunțarea la anumite drepturi procedurale trebuie stabilită întotdeauna într-un mod lipsite de echivoc și însoțită de garanții minime, comensurabile cu importanța acesteia. Mai mult, ea nu trebuie să contravină vreunui interes public important (*Scoppola (nr.2)*, citată mai sus, §§135-136; *Natsvlishvili și Togonidze v.*

Georgia, 29 aprilie 2014, §91).

42. În baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea este nefondată.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din [Legea cu privire la Curtea Constituțională](#) și a articolelor 61 alin.(3) și 64 din [Codul jurisdicției constituționale](#), Curtea Constituțională

DECIDE:

1. Se *declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 364¹ din Codul de procedură penală, ridicată de către domnul avocat Iurie Bargan, în dosarul nr.1-96/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTE

Mihai POALELUNGI

Nr.40. Chișinău, 8 mai 2018.